אשה דלא קני ליה גופה לכ"ש. מע"ג דגבי הרי את בת חורין לא מהני מק"ו היינו משום דלא שייך חירות באשה ולא עביד ק"ו אלא מלאגזרות דשייכי הכא והכא:

כשתברח ממנו. כלומר מן העובד כוכבים אבל אינו רואה לומר כשתברח ממני מעכשיו אין לי עסק בך (ה) מ"כ יהיה מיד בן חורין ויתמיד במלות ולא יוכל לקיימו(ו) בבית העובד כוכבים ומלא שרע לו מה שכותב עליו אומו: **דארווח** לה זימנא. פי' בקונטרס שהיתה חיינת לו ונתן לה זמן ואמר לה התקדשי לי בהנאה זו שאת היית נותנת לאדם פרוטה שיפייסני על כך(א) ואם פירש לה כך מקודשת והערמת רבית הוא דהוא ולא רבית גמור דלא קץ לה ולא מידי שקיל מינה(ב) וכ"ש אם מחל לה כל המלוה ואמר לה התקדשי לי בהנאת ממילה זו מקודשת אבל כי מקדשה בעיקר המעות לאו מידי יהיב לה שכבר הס שלה וברשותה ומה שפי' דרבית קלוקה לא הוי כיון שאין האשה נותנת לאיש כלום לא נהירא כיון שהוא(ג) נותן לה זה פרוטה בקידושין ולא נתן לה כלום הוי כאילו נתנה לו פרוטה ממש והוי רבית גמור וכי הכיא (ב"מ דף סב:) דאמר אין לי אייר לקרות הערמת רבית שמערים דלא הוי אגר נטר ליה(ד) לכן פר"ת דאיירי הכא שהיתה חיינת מעות לאדם אחר והגיע זמנו לפרוע ובא זה ונותן למלוה פרוטה לאחוותי לה זימנא וקידשה באותה הנאה(ד) ואם תאמר אמאי אסור לעשות כן מפני הערמת רבית והא אמר בפרק איזהו נשך (שם דף סט:) שרי ליה לאינש למימר לחבריה שקול ד' זוזי ואוזפי לפלוני זוזי דלא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוה למלוה וי"ל היינו שאין הלוה נותן כלום לנותן אבל אם היה נותן היה נראה כשלותו ואסור דכי נמי אמרינן התם באיזהו נשך (שם) שרי ליה לאינש למימר לחבריה שקול ד' זוזי ואמור לפלוני דלוזפן זוזי היינו כשאין המקבל נותן כלום למלוה כי אם היה נותן היה נראה כשלותו ואסור(ה) ומ"מ אמאי מוקי לה בארווח לה(ו) בתחילת הלוואה היה יכול להעמיד דבהנאת מלוה מקודשת כגון שהמקדש נותן למלוה פרוטה להלוות לה מעות ובאותה פרוטה נתקדשה לו וי"ל בהנאת מלוה משמע מלוה שהיתה עליו כבר: **לא** החזירו לא יצא. ומ"מ אמאי לא יצא הא לא הוה תנאי כפול וי"ל דאיכא תנאי דלא בעי כפול כגון הכא שהיה בדעתו שיבוך חבירו על אתרוג שלו וגדולה מזאת אמרו (לקמן דף מט: ושם(ז)) בההוא גברא דזבן נכסיה אדעתא למיסק לארעא דישראל ולא פירש ולא מידי וסוף לא סליק בעי למיהדר ואמר רב הונא הוי דברים שבלב ואינם דברים א"כ משמע דוקא משום דלא פירש אבל אם פירש הוי תנאי אע"ג דלא כפליה וה"נ איתא במי שמת (ב"ב דף קמו.) גבי ס"מ(ח) שאמר כמדומה אני שאשתי מעוברת אבל עכשיו שאינה מעוברת וקאמר התם דלא הוי מתנה משום דמעיקרא לא היה בדעתו ליתנם לאותו פלוני אם היתה אשתו מעוברת ה"נ לא בעינן תנאי כפול כיון שהיה בדעתו לכך ומ"מ ובלא החזירו אמאי לא יצא והא הוי תנאי ומעשה בדבר אחד והתנאי בטל כדאמרי' התם (גיטין דף עה.) מכדי כל תנאי מהיכא ילפינן מתנאי בני גד ובני ראובן והתם תנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר הוה וי"ל התם לא הוי מסקנא הכי ואיכא שינוי אחריני א"נ י"ל הא דלא מהני תנאי ומעשה בדבר אחד היינו כשאינם סותרים זה את זה כי היא דעל מנת שמחזירת לי אם הנייר דפרק מי שאחזו (שם) דהתם ס"ד דכל האומר ע"מ לאו כאומר מעכשיו דמי ומגלא שאינה מגורשת עד שמחזרת הנייר ואז אינו שלה' אבל הכא סבר דכל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי: **ואם** לאו לא יצא. והא דאמר במסכת סוכה (דף מא:) אתרוג היה לו לר"ג נטלו ר' יהושע ולא נו ונתנו לר"ע ולא נו ר"ע והחזיר לר"ג ולייקי' מינה מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה אע"פ שר' יהושע לא החזירו לר"ג דעתו של ר"ג היה לכך אלא היה מושם אלא שיחזור לידו אחר שילאו כולם:

לבר מאשה לפי שאין אשה נקנית בחליפין. (דף מח:) ומ"מ דמאי דמו לחליפין מי משום דחליפין הדרי הא בחליפין גופייהו אמר בנדרים פרק השותפין והני כעין חליפין דמי(ד) ואתי למימר אשה נקנית בחליפין הילכך אפקעינהו רבנן לקידושין מינה תדע דאי כחליפין דמו במכר היאך קנה בהאי מנה הא אין מעכב נעשה חליפין(ה) וכן בפדיון הבן למה יהא בנו פדוי בחליפין הלא כסף ה' שקלים כתיב(ו) ולא חליפין(ז): אם לא אמר ולא כלום [א]אמר לה לשפחתו הרי את מותרת לכל אדם לא אמר ולא כלום אמר לה לאשתו הרי את לעצמך מהו מי אמרינן למלאכה קאמר לה או דילמא לגמרי קאמר לה א"ל רבינא לרב אשי ת"ש [ב]דתניא [ג]גופו של גט שחרור הרי אתה בן חורין הרי אתה לעצמך השתא ומה עבד כנעני דקני ליה גופיה כי א"ל הרי אתה לעצמך לגמרי קא"ל אשה דלא קני ליה גופה [ד]לא כ"ש א"ל רבינא לרב אשי אמר לעבדו אין לי עסק בך מאי מי אמרינן אין לי עסק בך [ה]לגמרי קא"ל או דילמא למלאכה קאמר ליה א"ל ר"נ[ו] לרב אשי ואמרי לה רב חנין מחוזאה לרב אשי ת"ש [ז]המוכר עבדו לעובד כוכבים יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו ראשון אמר רשב"ג בד"א שלא כתב עליו אונו אבל כתב עליו אונו זהו שחרורו ה"ד אונו אמר רב ששת דכתב ליה בשתברח ממנו אין לי עסק בך: [ח]אמר אביי [ט]המקדש במלוה אינה מקודשת [י]בהנאת מלוה מקודשת [יא]ואסור לעשות כן מפני הערמת רבית האי הנאת מלוה ה"ד אילימא דאזקפה דאמר לה ארבע בחמשה הא רבית מעלייתא הוא ועוד היינו מלוה [יב]לא צריכא דארווח לה זימנא: אמר רבא הילך מנה על מנת שתחזירהו לי במכר לא קנה באשה אינה מקודשת בפדיון הבן אין בנו פדוי בתרומה יצא ידי נתינה ואסור לעשות כן [יג]מפני שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות מאי קסבר רבא אי קסבר מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה אפילו כולהו נמי ואי קסבר לא שמה מתנה אפילו תרומה נמי לא ועוד הא רבא הוא דאמר [יד]מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה [טו]דאמר רבא [טז]הילך אתרוג זה על מנת שתחזירהו לי נטלו והחזירו יצא ואם לאו לא יצא אלא אמר רב אשי [יז]בכולהו קני [יח]לבר מאשה לפי שאין אשה נקנית בחליפין א"ל רב הונא מר בריה דרב נחמיה לרב אשי הכי אמרינן משמיה דרבא כוותיך: אמר רבא [יט]תן מנה לפלוני ואקדש לא אמר כלום. להתגרשה אם כתב לשון זה בגט שאין זה לשון גירושין: הרי את מותרת. לשון גירושין הוא ולא לשון שחרור דשפחה דאי בת חורין משום לה אינה מותרת לעבדים אבל לשון גט הוא לאשה שמתירה לכל שהיתה אסורה לו על ידו: **לגמרי**. אפילו להנשא: **למלאכה**. שיהא מעשה ידיה שלה: **לעבדו**. כגעני: **לגמרי**. אפי' לשחרור גופו ומותר בבת חורין: **יצא לחירות**. ולא"ג דקי"ל (גיטין דף מד.) קונסין אותו לפדותו מן העובד כוכבים עד עשרה בדמיו דאפקעיה ממלות: **ולריך גט שחרור**. להתירו בבת חורין משום דעובד כוכבים גופו לא קני דכתיב(ב) מהם תקנו אתם קונין מהם ולא הם קונים מכם ולא הם קונים זה את זה (שם דף לח.): **בד"א**. שלריך גט שחרור שלא כתב עליו אונו כשמכרו לעובד כוכבים: **אונו**. לשון שטר: **לכשתברח ממנו**. מן העובד כוכבים: **אין לי עסק בך**. אלמא לשון שחרור הוא: **המקדש במלוה**. דאמר המקדשי לי במלוה שהלוויתיך: **אינה מקודשת**. דקימה מסדה עפרון גמרינן דיהיב מידי בשעת קידושין ומלוה להוצאה ניתנה(ג) וכבר הן שלה ומעות אחרים היא חייבת לו(ד): **בהנאת מלוה**. מפרש לה ואזיל: **אילימא דאזקפה**. מעיקרא ארבעה בחמשה והשתא אמר לה התקדשי לי בזוז חמישי: **רבית מעלייתא הוא**. ואמאי קרי ליה הערמת רבית: ה"ג **ועוד היינו מלוה**. שאף הזוז הזה כבר מחוייבת ועומדת: **לא צריכא דארווח לה זמן**. הלוואתו ואמר לה התקדשי בהנאה זו שאת היית נותנת פרוטה לאדם שיפייסני על כך או לי ואפי' לאגר נטר(ה) לא דמי כלל ואם פירש לה כך מקודשת והערמת רבית הוא דהוא ולא רבית גמור דלא קץ לה מידי ולא מידי שקיל מינה וכ"ש אם מחל לה כל המלוה ואמר לה התקדשי לי בהנאת ממילה זו דהשתא הוא דקא יהיב לה הך פרוטה דהנאת(ו) מלוה אבל כי מקדש לה בעיקר המעות לאו מידי יהיב לה שכבר הס שלה ברשותה והס שלה: **ממכר לא קנה**. כגון קרקע דקי"ל לקמן (דף כו.) שהיא(ז) נקנה בכסף אינו נקנה בכך דלאו מידי יהיב ליה: **יצא ידי נתינה**. ומוכרה לכהנים והדמים שלו ולקמן פריך ממה נפשך: **ואסור לעשות כן**. לפי שנשכר זה יתן לו שאר תרומותיו והוי אמי כהן כקונה תרומה בשכרו ומסייע בבית הגרנות שיתנו לו התרומה ותנן בבכורות (דף כו:) כהנים המסייעים בבית הגרנות אין נוטלין להם תרומה ומעשרות בשכרן ואם עשו כן חללו ועליהם הכתוב אומר (מלאכי ב) שחתם ברית הלוי: **לא החזירו לא יצא**. דהוה ליה גזל למפרע: **אלא אמר רב אסי**. ודאי בכולהו אמר רבא דקונה לגר מאשה כו' והאי לחליפין דמי כקנין בסודר דאינו אלא מוחז בה ומחזירו: ואקדש

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

רה א מיי' פ"ה מהל' עבדים הל"ג סמג עשין פז טוש"ע י"ד סי' רסז סעי' מג: רו ב מיי' וסמ"ג שם טוש"ע שם סעי' מא:
רז ג מיי' פ"א מהל' גירושין הל"ד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קלו סעי' ד:
רח ד מיי' פ"ה מהל' עבדים הל"ג סמג עשין פז טוש"ע י"ד סי' רסז סעי' מא:
רט ה מיי' שם פ"מ הל' ח סמג שם טוש"ע שם ס"ס:
כ ו מיי' פ"ה מהל' אישות הל"ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כח סעי' ז:
כא ז ח מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעי' ט (ז):
כב ט מיי' פ"ג מהל' זכיה ומתנה הל"ט סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רמא סעי' ו:
כג י מיי' פ"מ מהל' לוה הל"י סמג עשין מד טוש"ע חו"מ סי' תרנא ס"ד:
כד כ מיי' פי"א מהל' כלכירים הלכה ח ופי"ב מהל' מתנות הל"ט טוש"ע חו"מ סי' קל סעי' ג וטוש"ע י"ד סי' שה סעי' מ:
כה ל מיי' פ"ה מהל' אישות הל"ד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כט סעי' ה:
כו מ מיי' שם הל"א סמג שם טוש"ע שם סעי' ב:

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה כשתברח וכו' דא"כ יהיה:

תוס' ר"י הזקן

הרי את מותרת לא אמר כלום. שהרי אסורה היא ולא שיך לשון התר בשחרורה, שהשחרור (אינה) (אינו) מרירה עד שתטבול. הרי אה לעצמך. משמע שפטרה ור"ת ור לה כל זכות או קצת מזכותו. לגמרי קא"ל. שהתיר ונרן (לה) [לו] כל זכותו כל שכן באשה. אמר לעבדו. שכתב לו כך. יצא לחירות. משום קנסא שמכרו לעובדי כוכבים שמפקיעו ממצות, ועבד שייך במצות כאשה. גט שדרור. להתירו בבת ישראל. שדרי אין האיסור מסולק עד שיגשה לו שחרור. אונו. כוחו ושלטון. אלמא לגמרי קאמר ליה. וכ"ש באשה דלא קני לה גופה דלגמרי קאמר לה וזה אי בו ספק. ואע"פ שהה"ם לא הביא אין לי עסק בגרושין פ"א [ה"ד] אולי כללו בכל כיוצא בזה שכתב [שם], או שדיא טעות סופר. במלוה. פי' אע"פ שהמלוה בעין דמלוה להוצאה ניתנה והני זוזי דידה נינהו חזי אחריתי הוא דמחייבא ליה, וכן פר"ש, וכן הוא בפרק האיש מקדש [מו א]. וכ"ש הר"ם [אישות פ"ד הי"ג] שכבר הוציא הדינר, פירוש האיש הוציאו מרשותו כשהלוה אותם לה. בהנאת מלוה. כדמפרש. ארבעה בחמשה. וקידשה באותו תוספת שמוספת על הקרן. האי רבית היא. והיכי קרי לה הערמה. דארווח לה זימנא. פירוש שבא זמן פרעון החוב והאריכה ואמר לה בההיא הנאה שאת נותנת פרוטה לפלוני שיפייס אותי שאאריכך תהיי מקודשת ורישא רבותא קמ"ל שאע"פ שמוחל לה החוב והמלוה בעי אינה מקודשת דהא ליה לה הנאה השתא, וה"ה אם אמר לה בההיא הנאה שיש לך שתחני פרוטה לפלוני לפייסני שאמחול חובי שמקודשת. ובהלכות הרי"ף הבאת מספרד נמצא דמטיא זמנא למגבי ונקטה זוזי בידה למפרעיה ואמר לה בההיא הנאה דקא מרווחנא ליך עד זמן פלוני תהי מקודשת לי וכרוב ההלכות ליכא ונקטנהו זוזי בידה דאפילו אין המעות בעולם מקודשת, וזה כפי' ר"ש. ורבנו חננאל שפי' שהביאה לו מעות ונתנה לו המעות והוא נתנם לה הוא תימה. והר"ם [אישות פ"ד הט"ו] פי' דארווח לה זימנא כלומר שהלוה אותך עד זמן פלוני ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאה שיש לך כשאני מרויח לך להשתמש במעותי עד זמן

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

מוסף תוספות

א. והרי זה כאותה ששנינו שחוק לפני רקוד לפני שאם יש בו שוה פרוטה מקודשת. רמב"ן. ב. אלא משום דמיחזי לעלמא כריבית אסור לעשות כן מפני הערמת ריבית. ריטב"א. ג. אלא היתר גמור אלא שמערים להרבות מעותיו. תוס' הרא"ש. ד. ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאה שעשיתי לך שנשתדלתי עם פלוני שהרויח לך זמן. ריטב"א. ה. הכא נמי כיון שהאשה מתקדשת בכך נראה כשלוחה ואסור. תוס' הרא"ש: שהוא כחוזר ונפרע ממנה מה שנתן למלוה. ריטב"א. ו. בתוס' הרא"ש כתוב שהיתה עליה כבר. ז. וסותר תנאי המעשה. תוס' טוך. ח. ובאשה גזרינן משום חומר ערוות אבל בפדיון הבן דליכא אלא עשה לא גזרינן. רשב"א (ועי' מהרש"א).

תוס' ר"י הזקן (המשך)

פלוני ויפה פירש. וא"ת ולכל הפירושים היכא הויא הערמת רבית, רבית קצוצה היא, שאם אמר לחבריו תן לי שדה פלוני ואני אלוה אותך כך וכך אז אאריך עד זמן פלוני הוי רבית קצוצה, ואיכא למימר דנותן רבית אין לו הנאה כמה שנותן ואשה יש לה הנאה בנתינת גופה דבעלה חייב במזונותיה ובכסמה דברים, משו"ה גבי אשה לא הוי רבית גמורה, במכר. אם מכר לו קרקע בכסף על מנת שיחזירהו לו. המסייע. שאין נותנין לו תרומה אלא מפני שמסייעים אף לזה אין נותנין אלא מפני שמחזירה. בחליפין. וזה דומה לחליפין שלוקח הסודר ומחזירו וזה ג"כ לוקח המתנה ומחזירה. תן מנה. והוא חזר ואמר הרי את מקודשת לי בהנאה שיש ליך כשאני נותן מעותי לפלוני במצותיך וכן בכולם מפרש הכי, שאם לא אמר לה כך לאו כלום הוא דבעינן כי יקח ולא חלקה אשה לאיש, ועוד איך יקנה אותה הלא לא (יתן) [נתן] לה ולא אמר לה כלום, וכתב ר"ש [להלן ח, ב] ולא הבי לתנם לאבא ולאביך דהכא איירי דאיהי קאמרה ליה מעיקרא, אבל התם הוא קאמר לו להתקדש לו והיא אמרה לו תנם לאבא ולאביך, ומשטה היא בו. ע"כ. איכא מאן דאמר

ב) [נ"ל דתנן], ג) גיטין פה: ע"ש בתוי"ט, ד) [ע"ש וע"ל רב מנן. (סדר הדורות וכ"ש, ושיין יעב"ץ)], ד) גיטין מג: פס: [תוספתא דע"ז פ"ד ה"א], ה) לקמן מז. מח. [ב"ק עט. סנהדרין יט:], ו) ב"מ סב:, ז) [בכורות כו: תמורה ח:], ח) סוכה מא: ב"ב קלז:, ט) [ויקרא כה], י) [לקמן מז ע"א], כ) [ברש"י ר"ה עוסף: ולא יהיו לה מידין], ל) [ב"מ סג ע"ב], מ) [נדל"ל דהנאת ממילא מלוה. יעב"ץ], נ) [בדפו': שהוא], ס) [בדפו"ר: בדפוס], ע) [בדפו"ר: שהיה, ופל"ל רש"ל], פ) [בדפו"ר עוסף: זימנא], צ) [ד"ה דבריהם], ק) [בדפו"ר: שביב מרע], ר) [בדפו"ר: דמו ואתו], ש) [ב"מ מה ע"ב ע"ש], ת) [במדבר יח, טו], א) [נדל"ל דהתם], ב) [נדל"ל מי הדר אמר],

אם מקודשת לי בהנאה שיש ליך כשאני נותן מעותי לפלוני במצותיך מקודשת, אלא התם איירי בשהוא מדבר עמה על עסקי קדושיה והיא השיבה כך אם הוא דברי ריצוי מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. ולאו מילתא [היא] דבמאי מקדש הלא לא נתרצית (ולא אמר לה כלום) אלא שאמרה לו להפסיד מעותיו והאי דשתקה כי ב) אמר לה הכי מפני שאינה מקפדת על דבריו.

ואקדש אני לך. וכשנתנו לו מ"ל התקדשי לי מקודשת ואע"ג דלא ממי הנאה לידה: **מדין ערב.** ממה שמלינו בתורה שהערב משתעבד למלוה [ב] אנו יכולין ללמוד: **הילך מנה והתקדשי לפלוני.** והוא שלוחו אלא שמקדשה משלו: **מקודשת.** ואע"ג דממונא לאו של משלח הוא: **מדין עבד כנעני.** דתנן במתני' לקמן (דף כב:) קונה את עצמו בכסף ע"י אחרים שאחרים פודין אותו בממונן והוא קונה עצמו ויוצא לחירות ואע"ג דלא חסר איהו בהאי ממונא מידי: **ואקדש אני לו.** לאותו פלוני במנה שתתן לו בשבילי: **מדין שניהם.** [ג] מדין שני הדינין הללו של ערב ושל עבד כנעני אנו למידין: **האי דקא מקני.** בעל העבד שהוא מקנה את העבד לחירות קא קני האי כסף שמקבל בפדיונו: **ואקדש אני לך.** והוא קיבלו ואמר לה התקדשי לי בכך: **מקודשת.** כדמפרש ואזיל טעמיה לקמיה: **שיש להן אחריות.** אדם הוקם לקרקעות [ד] דכתיב (ויקרא כה) והתנחלתם אותם לרשת אחוזה: **עם נכסים שאין להם אחריות.** שמוכר או נותן לו קרקעות ומטלטלין וזה מושך המטלטלין והקרקעות קנויים לו במשיכת המטלטלין: **ואנן איפכא תנן.** שצריך לקנות הקרקע באחד מן הדברים שהקרקע נקנה בהן כגון כסף או שטר או חזקה דעבד וגדר ופרק כל שהוא והמטלטלים נקנים אגבן: **באדם חשוב עסקינן.** שאינו רגיל לקבל מתנות: **בהיא הנאה כו'.** שתהלה זאת לתת פרוטה לאדם שיפייסנו לזה לקבל הימנה מתנה: **וכן לענין ממונא.** הוא שמעתא דרבא דילפינא קידושין מדין ערב ומדין עבד כנעני כן לענין ממונא מכר לו שדה ואמר לו תן הכסף לפלוני ושדי מכורה לך בו קנה מדין ערב הילך מנה והא שדך מכורה לפלוני קנה אותו פלוני השדה מדין עבד תן מנה לפלוני ותקנה לו שדי בו קונה מדין שניהם: **ניחא לה.** להיות נקנית בכל דהו בקנין כל שהוא ואפילו בטובת הנאה בעלמא: **תן דו.** בגופים שניהם בעל ואשתו ואפילו אינו לה אלא לצוות בעלמא: **דאיפיביב למחילה.** שאדם רשאי למחלו: **אשה אמר רחמנא.** כי יקח איש אשה: **איש אמר רחמנא.** כי יקח איש: **איפכא נמי תרי.** להנשא לאם אי אפשר הילכך המי לא קדים אלא פלגא ותליא נשאר לאחר מ"כ אינה מקודשת לזה: **ניפשטו קידושי כבולה.** כי אמר חלייך מקודשת לי דהא מקודשת בלשון הקדש [ה] קאמר לה: **ואפי' למ"ד כו'.** פלוגתייהו במסכת תמורה [ו]: **הכא בהמה היא.** ואם אין מעכב על ידו מלהתקדש לפיכך יש כח במאמרו לפשוט והכא דעת אחרת יש משובה כמותו המעכבת בדבר שאם אין [ז] אשה רוצה אינם קידושין הו לא נתרצה אלא לחליה לפיכך אין דיבורו תפיס בה: **הא לא דמיא כו'.** מסקנא דתירוצא הוא אין דבר זה דומה אלא לבהמה של שני שותפין דאיכא דעת אחרת המעכבת בה והתם לא אמרי' דתקדש כולה ע"פ האחד: **ואינה קריבה.** הואיל ונתחלת הקדישה לא נתרצה לקרב שלא קידשה אלא חציה ותמכר ויקריב אחרת בדמיה: **ועושה תמורה.** אם המיר בה: **ותמורתה כיוצא בה.** דאינה קריבה דמכח קדושה דחויה בתתה בעלי

אם כן הו"ל נכסים שיש להם אחריות. פי' בקונטרס דאדם הוקם לקרקעות דכתיב והתנחלתם אותם לרשת אחוזה וקשה דהשתא קרא כתיב בעבד [א] אבל בן חורין לא איתקש אלא דוקא בדמי עלי לפי ששמין אותו כעבד כדאיתא בפ"ק דסנהדרין (דף טו.) ועבד נמי פלוגתא היא בפ"ק דב"ק (דף יב.) אי כמקרקעי אי כמטלטלי דמי ונראה דלאו דוקא יש להם אחריות אלא אף כי נמי אין להם אחריות לא מצינו מטלטלין נקנין אגב מטלטלין דנכסים שאין להם אחריות לא שייך בהו אגב [ב] מ"ג י"ל דה"ק ע"כ אי אשה נקנית אגב מטלטלין שהרי נמי נקנה אגב מטלטלין שהרי קנין כסף דאשה ילפינן משדה קיחה קיחה ואם אין שדה נקנה מהיכא תיתי נאשה [ג]:

ונפשטו קידושי בכולה מי לא **תניא** כו'. תימה דברים תמורה (דף יא:) יליף רגלא של זו עולה ובדבר שהשמה תלויה בו מקרא דכתיב [ד] כל אשר יתן ממנו לה' וגבי אשה לא כתיב קראי וא"כ מאי פריך הא לא דמו להדדי ונראה שלכך דקדק רש"י ופירש דהא מקודשת בלשון הקדש קאמר לה וכדאמר ברים פירקין דאסר לה אכ"ע בהקדש שאדם עושה אותה כהקדש לפיכך יש להיות דיה כהקדש אבל אם היה אומר מאורסת או חד מהנהו ליסני דלעיל (דף ו.) על זה לא היה מקשה ונפשטו קידושי בכולה לפירוש זה: **וחזר** ולקחה. הא דנקט וחזר ולקחה ולא נקט בהמה של שני שותפין שהקדיש כל אחד חציה משום דלא שייך התם ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה דשותפין אין ממירין כדאמר בתמורה (דף יג.) ובפ"ק [דזבחים] (דף ו.):

ואפי' למאן דאמר אין בולה עולה. התם (תמורה יא:) מפרש למאן דאמר דאין בולה עולה מה יעשה ממנה וקאמר דימכרנה לנרכי עולות חוץ מדמי הרגל שהקדיש ופריך הילך יפטר זה מעולתו הא הוא ליה עולה חסירה ומשני כגון דאמר הרי עלי עולה כמו שאמלאנה [ה]:

שמע אבל קידושין אימא לא צריכא: [ו] אמר רבא **ז התקדשי לי לחציי מקודשת חצייך מקודשת לי אינה מקודשת אמר ליה אביי לרבא מאי שנא חצייך מקודשת לי דאינה מקודשת אשה אמר רחמנא ולא חצי אשה ה"נ איש אמר רחמנא ולא חצי איש א"ל [ח] הכי השתא התם [ט] איתתא לבי תרי לא חזיא אלא גברא מי לא חזי לבי תרי וה"ק לה דאי בעינא למינסב אחריתי נסיבנא אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא וניפשטו לה קידושי בכולה מי לא תניא [י] האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה ואפי' למ"ד אין כולה עולה [יא] ה"מ היכא דמקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו אבל מקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הויא כולה עולה מי דמי התם בהמה הכא דעת אחרת הא לא דמיא אלא להא [יב] דאמר רבי יוחנן [יג] בהמה של שני שותפין הקדיש חציה [יד] וחזר ולקחה והקדישה קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה שמע מינה תלת**

ואקדש (ה) לך מקודשת [ו] מדין ערב ערב לאו אף ע"ג דלא מטי הנאה לידיה קא משעביד נפשיה האי איתתא נמי אע"ג דלא מטי הנאה לידה קא משעבדא ומקניא נפשה [א] הילך מנה והתקדשי לפלוני מקודשת מדין עבד כנעני עבד כנעני לאו אף ע"ג דלא קא חסר ולא מידי קא קני נפשיה האי גברא נמי אע"ג דלא קא חסר ולא מידי קא קני לה להאי איתתא [ב] תן מנה לפלוני ואקדש אני לו מקודשת מדין שניהם ערב לאו אף ע"ג דלא קא מטי הנאה לידיה קא משעבד נפשיה האי איתתא נמי אע"ג דלא קא מטי הנאה לידה קא מקניא נפשה מי דמי ערב האי דקא קני ליה קא חסר ממונא האי גברא קא קני לה להאי איתתא ולא קא חסר ולא מידי עבד כנעני יוכיח דלא קא חסר ממונא וקא קני נפשיה מי דמי התם הך דקא מקני קא קני הכא האי איתתא קא מקניא נפשה ולא קא קניא ולא מידי ערב יוכיח אע"ג דלא קא מטי הנאה לידיה משעבד נפשיה בעי רבא הילך מנה ואקדש אני לך מהו אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא מקודשת אמר ליה רב אשי למר זוטרא אם כן הוה ליה נכסים שיש להם אחריות נקנין עם נכסים שאין להם אחריות ואנן איפכא תנן [ג] נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף בשטר ובחזקה אמר ליה מי סברת דאמרה ליה אגב [ד] הכא באדם חשוב עסקינן דבההיא הנאה דקא מקבל מתנה מינה גמרה ומקניא ליה נפשה איתמר נמי משמיה דרבא [ה] וכן לענין [ו] ממונא וצריכא דאי אשמועינן קידושין משום דהא איתתא ניחא לה בכל דהו בדריש לקיש [ז] דאמר ר"ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו אבל ממונא אימא לא ואי אשמועינן ממונא משום דאיתיהיב למחילה אבל קידושין אימא לא צריכא: [ח] אמר רבא **ז התקדשי לי לחציי מקודשת חצייך מקודשת לי אינה מקודשת אמר ליה אביי לרבא מאי שנא חצייך מקודשת לי דאינה מקודשת אשה אמר רחמנא ולא חצי אשה ה"נ איש אמר רחמנא ולא חצי איש א"ל [ח] הכי השתא התם [ט] איתתא לבי תרי לא חזיא אלא גברא מי לא חזי לבי תרי וה"ק לה דאי בעינא למינסב אחריתי נסיבנא אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא וניפשטו לה קידושי בכולה מי לא תניא [י] האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה ואפי' למ"ד אין כולה עולה [יא] ה"מ היכא דמקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו אבל מקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הויא כולה עולה מי דמי התם בהמה הכא דעת אחרת הא לא דמיא אלא להא [יב] דאמר רבי יוחנן [יג] בהמה של שני שותפין הקדיש חציה [יד] וחזר ולקחה והקדישה קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה שמע מינה תלת**

מז א מיי' פ"ה מהל' אישות הל' כב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כט סעי' ה:

מח ב מיי' שם הל' כא סמג שם טוש"ע שם סעי' ג:

מט ג מיי' שם הל' כב סמג שם טוש"ע אה"ע סי' מז סעי' ט:

נ ד מיי' פ"ח מהל' ממרים הל"ו סמג עשין כב טוש"ע חו"מ סי' קל סעי' ג ד ה ו ז וטי"ש בב"י:

נא ה ו מיי' פ"ג מהל' אישות הל"ט טוש"ע אה"ע סי' לח סעי' ח:

נב ז מיי' פט"ו מהל' מעשה הקרבנות הל"ב:

נג ח מיי' שם הל"ד ופסק דקריבה ולא כר"י [עיין כ"מ]:

גליון הש"ם

גמ' וחזר ולקחה והקדישה. ע' גטין מג ע"ב תד"ה גמרו:

מוסף תוספות

א. דהיינו דוקא עבד כנעני דעליה כתיב קרא דוהתנחלתם. תוס' מגילה כג: ד"ה שמין. ב. אלא לפי שדומה יותר לנכסים שיש להם אחריות נקטיה לרבותא. תוס' הרא"ש.

תוס' ר"י הזקן

דלא מטי. הנאת ממון לידיה שכל הממון נוטל האחר וזה נכנס ערב. בההיא הנאה. דקא מהימן ליה שנותן ממונו לאחר מפני שהוא ערב גמיר ומשעבד נפשיה. והתקדשי לפלוני. ואותו פלוני אומר לה הרי את מקודשת לי בהנאה שיש ליך בשבילי שנותן ליך פלוני המנה שתתקדשי לי קונה האשה, אע"פ שאינו חסר ממון שהרי עבד כנעני קונה עצמו בכסף על ידי אחרים שפודין אותו ואפילו נתן לה הפלוני המנה על מנת שתתקדש לו והוא אמר לה עתה כך מקודשת שהנאה יש לה עתה שאם לא תתקדש אין לה במעות כלום. ומסתברא שאם נתאכלו המעות קודם שיאמר לה האחר זה הלשון שאינה מקודשת שהרי בשעה שהוא אומר כך הויא להו מלוה ולא דמי להתקדשי לי בזה לאחר שלשים יום [להלן נט. א]. דקא מקנה. העבד וזהו האדון קני הכסף מיד אחרים שפודין אותו. והילך מנה ואקדש אני לך]. ופי' שהוא אומר לה הרי את מקודשת לי בהנאת מחנה זו שקבלתי ברצונך. נכסים שיש להם אחריות. כגון קרקעות וארם איתקש לקרקע והיה סבור המקשה שהטעם הוא אגב שקנה המעות

במשיכה קנה האשה. ואנן איפכא תנן. במתני' דהאי פירקא [להלן כו. א]. הכא מיירי שהוא אדם חשוב שאינו רגיל לקבל מתנות ויש לה הנאה בשקבל מתנה הימנה והוא אמר לה הרי את מקודשת בהנאה שיש לך כשקבלתי מתנה ממך, אבל אם לא הוי אדם חשוב ליכא הנאה ונמצא שמתקדשת בלא דבר ואינם קדושין כלל, ואע"ג דאמר לה הרי את מקודשת בהנאה שיש ליך כשקבלתי מתנה ממך, דאי לא תימא הכי למה לי למימר באדם חשוב, הכי איבעי ליה למתני מי סברת דאמר לה אגב, הכא דאמר לה בההיא הנאה, וכ"כ הרי"ף והר"ם ז"ל [אישות פ"ה הכ"כ]. וכן לענין ממונא. תן מנה לפלוני ואתן לך ביתי כיון שנתן המנה קנה הבית, וכן הילך מנה ותן ביתך לפלוני, וכן תן מנה לפלוני ואתן לו ביתי כיון שנתן לו המנה ג"כ קנה הבית. וצ"ע למה לא הביא הר"ם ז"ל [מכירה פ"א ה"ו] אלא תן מנה לפלוני ואתן לך ביתי. **אבל קדושין.** שאינה יכולה למחול אימא לא, צריכא. אשה. דאשת איש אסורה לאחר והוה ליה כמאן דאמר התקדשי לי ולאחר. אבל כי אמר לחציי ונתרצית ונתן לה כסף או שטר מקודשת, לא רצה לומר שאין לה בו אלא החצי, אלא רצה לומר הואיל והרשות בידי ליקח אשה אחרת אקחנה ותהיה אשתי את ואחרת. וכתב רבינו מאיר פשיטא שהרשות בידו, ותירץ דאפילו לא אפשר למיקם בסיפוקייהו דאמרינן ביבמות [סה, א] שאינו רשאי, הכא רשאי, דכאילו התנה לה בפירוש דמי. ודעת הר"ם [אישות פ"ג ה"ט] כפי קמא. בכולה. דהואיל וקדשה לחציה דבר שהנשמה תלויה בה קידש. התם בהמה. שלו וליכא אלא דעת המקדש והואיל והקדיש אבר שהנשמה תלויה בו כולה רוצה לקדש. הכא. איכא דעת האשה, ואע"פ שהוא כוון לכולה היא לא כיוונה אלא לחציה, ולא דמיא הא אלא לבהמה של שני שותפין שאם הקדיש חציה אינה קדושה כולה.

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ואקדש אני לך: (ב) רש"י ד"ה מדין שניהם משני הדינין כל"ל ותיבת מכין נמחק:

מוסף רש"י

קא משעבד נפשיה. כאמירה בעלמא בלא קנין (רשב"ם ב"ב קעג.). **נכסים שיש להם אחריות.** קרקעות, שאחריות כל אדם, (הלוה) (המלוה) והטוה נחכירו עליהן לפי שקיימין ועומדין לפיכך נמכרין עליהן (לקמן כו.). לפי שאין לזיקה שולטת בהן ואינן אובדין (רשב"ם ב"ב קנ:). **נכסים שאין להם אחריות** מטלטלין ושטר (שם עז:). **נכסים שאין להם אחריות נקנין עם כו'.** בדבר שהוא קנין לקרקע ואינו קנין למטלטלין. (ב"מ מז.). אם מכר מטלטלין עם קרקע, כיון שקנה לוקח את הקרקע נאחד מטלטלין קנויים, נקנים מטלטלין עמה (לקמן כו.). **טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו.** טן דו, גופים שניים, כל דהוא בעל (רבינו קיים:). משל הדיוט הוא שהנשים אומרות טוב לשבת עם גוף שניים משבת אלמנה (כתובות עה. וכעי"ז לקמן מא.) כלומר אשה בכל דהו ניחא לה (ב"ק קיא.). **דבר שאין הנשמה תלויה בו.** כגון מן הארכובה ולמטה (ערכין ח.). **הקדיש חציה.** אחד מהם (זבחים יב.). **ואינה קריבה.** הואיל ונתחילת הקדישה לא נראה להקריב, דחלייה היתה תולין ודחוי מעיקרו הוא, הלכך אינה קריבה עוד ותרעה ולוקחין בדמיה אחרת (שם). הואיל ומתחלה כשהקדים חציה לא היתה ראויה ליקרב דלא קדשה לחליה יכיון דלא הוי דידיה לא פשטה קדושה בהיא שעתא בכולה, דאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו (תמורה כו. וכעי"ז כריתות כז.). **ועושה תמורה.** **תמורה.** הא אינה דשותפין (זבחים יב.).

שמע מינה בעלי חיים. פי׳ בקונטרס אם נדמו ידמו לעולם דאיכא למ״ד אין דיחוי אלא בשמוטין אבל בעלי חיים שנדמו מחרים ונראים ולדידיה קרינה הך דהמה כשמחר ולקח חליה וש״מ דיחוי מעיקרא הוי דיחוי פי׳ כגון זו שמתחילה הקדישה לא נראית ליקרב דאיכא מאן דפליג דאין דיחוי אלא בנראה ונדחה וש״מ יש דיחוי בדמים פי׳ יש תורת דיחוי בדבר שאין קדוש אלא לדמיו כגון זו שמתחילה לא הקדישה אלא לדמיה שתמכר ויקדשו דמי חליה שהרי ליקרב לחצאין לא היתה ראויה ופפ״ה חל עליה תורת דיחוי לדחות מעל המזבח לעולם ולא אמרינן אין דיחוי אלא בדבר שהוקדש לגופו ליקרב: **פסקה.** והוה ליה כמקדש לחצאין: **מונה והולך הוא.** ורישא דמילתא אמסקנא נמי קאי ולאו לחצאין הוא דהא חצי פרוטה לאו בר תפיסה הוא: **כיון דאמר בפרוטה פסקה.** ולא היה תחילת דבורו אלא לחציה וטעה לומר שמקדשין לחצאין: **כל ביומיה.** הואיל ובדעתיה לגומרו היום: **לשני בני.** והם גדולים ועשאוהו שליח לקדש: **או דילמא כתך בפרוטה.** דמידע ידע דבעליר מפרוטה לא מקדשה ופרתו לא אמר על פרוטה אלא שתקנה לו כשימשכנה: **קרקעך בחזקה.** כשאחזיק בה: **לא לריכי שומא.** שיאומו אותן שמאים קודם שתקבלם: **לריכי שומא.** וכיון שלא שמאום תחלה אינה מקודשת כדמפרש ואזיל: **כלל דהו.** התקדשי לי בהן כמו שהן ולא לריכי שומא דבעיר מפרוטה לא שוו: **אי דאמר.** התקדשי לי בחמשים זוז והרי לך אלו בדמייהם: **ושוו חמשין.** מיהו לא [ז]שמאוה בקיאים קודם לכך: שוה

[ז]ש״מ בעלי חיים נדחים וש״מ דחוי מעיקרא הוי דחוי וש״מ יש דחוי בדמים [א]בעי רבא חצייך בחצי פרוטה וחצייך בחצי פרוטה מהו כיון דאמר לה חצי פרוטה פסקה או דילמא מונה והולך הוא אם תימצי לומר מונה והולך הוא חצייך בפרוטה וחצייך בפרוטה מהו כיון דאמר לה בפרוטה [ב]ופרוטה פסקה למילתיה או דילמא כל ביומיה מונה והולך הוא את״ל כל ביומיה מונה והולך הוא חצייך בפרוטה היום וחצייך בפרוטה למחר מהו כיון דאמר לה למחר פסקה או דילמא הכי קאמר לה קדושין מתחלו מהאידנא ומגמר לא ניגמרו עד למחר [ג]שני חצייך בפרוטה מהו הכא ודאי בחד זימנא קאמר לה או דילמא אין אשה מתקדשת לחצאין כלל תיקו: [ד]בעי רבא שתי בנותיך לשני בני בפרוטה מהו [ה]בתר [ד]נותן ומקבל אזלינן והאיכא ממונא או דילמא בתר דידהו אזלינן והא ליכא תיקו בעי רב פפא בתך ופרתך בפרוטה מהו מי אמרינן בתך בחצי פרוטה ופרתך בחצי פרוטה או דילמא בתך בפרוטה ופרתך במשיכה תיקו [ו]בעי רב אשי בתך וקרקעך בפרוטה מהו [ז]בתך בחצי פרוטה וקרקעך בחצי פרוטה או דילמא בתך בפרוטה וקרקעך בחזקה תיקו ההוא גברא דאקדיש בשיראי רבה אמר לא צריכי שומא רב יוסף אמר צריכי שומא אי דאמר לה בכל דהו כולי עלמא לא פליגי דלא צריכי שומא אי דאמר לה חמשין ולא שוו חמשין הא לא שוו כי פליגי דאמר חמשין ושוו חמשין [ד]רבה אמר לא צריכי שומא דהא שוו חמשין רב יוסף אמר צריכי שומא כיון דאיתתא לא בקיאה בשומא לא סמכה דעתה איכא דאמרי בכל דהו נמי פליגי[ח] רב יוסף אמר שוה כסף הרי הוא ככסף מה כסף דקיץ אף

(דף כח.) גבי מטמא מקדש עשיר שהפרים קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה גרסינן נמי ש״מ תלת כמו בשמעתין והתם ע״כ אין לפרש קדושת דמים מדחה התמורה דאין תמורה בעופות[ב] אלא ע״כ היינו קדושה ואינה קריבה ואת״ל למה ליה[ג] לרבי יוחנן לאשמועינן הני תלת מילי הא שמעינן לה בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף לח.[ד]). ויש לומר משום דפלוגתא היא בפרק בתרא דכריתות (שם) דפליגי בה רבי שמעון בן יוחאי ורבנן מייתי דברי האמוראים[ה] ויש לתמוה אמאי לא פריך עלה דרבי יוחנן כי היכי דפריך בסוף כריתות (שם) עלה דרבי אושעיא דאמר מטמא מקדש עשיר שהפרים קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה פריך עלה מרבי שמעון מהכיא דאמר [ו]המפרים נקנה [לפסקו קודם הפסח תרעה עד שתמצאנו ותמכר ויביא בדמיה פסח] ילדה זכר ירעה עד שיסתאב ויתכר [ויביא בדמיו פסח] ורבי שמעון אומר הוא עצמו יקרב פסח ועוד אלפריך עלה מרבי שמעון לסייעה עלה מדרבנן דקאמרי בריש[ז] ועוד כיון דפריך מיחידאה אלפריך מרבי שמעון דבריתא לפרוך מרבי אליעזר דתמורה דתנן פרק אלו קדשים (דף יח.): גבי מפרים נקבה לעולה וילדה זכר רבי אליעזר אומר הוא עצמו יקרב עולה ויש לומר היינו טעמא דפריך מרבי שמעון משום דבהיא אפילו רבנן מודו דעד כאן לא פליגי רבנן עליה אלא בדבר דשייך ביה קדושת דמים [ח]סברי מיגו דנתחת ביה קדושת דמים נמי קדושת הגוף[ט] וקדושת הגוף לא הוי שהרי אין פסח בא מן הנקבה אבל גבי קן אפילו רבנן מודו שהרי אין קדושת דמים חלה בעופות[י] ולמילתא דרבי יוחנן דהכא לא מצי לאתויי משום דהוה כי ההוא דהמפרים נקבה לפסקו ואי הוה מותיב מרבי שמעון הוה אמינא לסייעיה מדרבנן וממילתא דר׳ אליעזר נמי לא מצי לאתויי משום דהוה יחידאה: **חצייך** בפרוטה וחצייך בפרוטה. ואם תאמר אמאי לא יועיל והא לא אמר לעיל דלא פשטו קידושין בכולה אלא משום דאיכא דעת אחרת ואינה מתרלה אלא למה ששמעת אבל אם היינו יודעים שמתרלה בכולה פשטו קידושין בכולה והכא גלי דעתה שמתרלה בכולה וא״ל דאי הוי מיירי דאמר לה בלשון קידושין אין ה״נ דהוי פשטו קידושין בכולה אבל הכא אייר דאמר לה הרי את מאורסת לי או בחד מהני לישני דלעיל (דף ו.): **חצייך** בפרוטה היום וחצייך בפרוטה למחר. כך אמר לה בפעם אחת[ו]: **שתי** בנותיך לשני בני. אומר ר״י דמיירי בבנות קטנות דקידושין דאב ניתנו לאי בגדולות ואב מקבל קידושין בתורת שליחות פשיטא דבעי פרוטה לכל אחת דשליח לא עדיף ממשלחו דבתר נותן דקאמר לאו דוקא שהרי הנותן ע״כ בתורת שליחות בניו הוא בא ואי בתר נותן אזלינן הוי בעי שתי פרוטות כאילו הבנים בעצמם מקדשין אבל הבעיא היא אי בתר מקבל אזלינן לגמרי דשמא אין לאחוז אלא שיקבל המקבל שוה פרוטה[ז] וא״ל שבירר לאיזה מהם כגון רחל לראובן ולאה לשמעון דאל״כ הוי קידושין אלא נמסרו לציאה[ח]: **בתך** ופרתך בפרוטה. כיון דפרה אין נקנית בכסף שדינא להו בתר בתו והדר בעי בתך וקרקעך דקרקע נקנה בכסף: **ורב** יוסף אמר צריכי שומא. קודם קידושין קאמר כדפי׳ בקונטרס[ט] ותימה דלקמן פ״ב (דף מח.) תניא גבי התקדשי לי[י] בשטר חוב ומכמים אומרים שמין את הנייר אם יש בו שוה פרוטה מקודשת ומשמע שמין את הנייר אחר קידושין ואע״ג דממתנה שומת הנייר לא היתה ידועה ויש לומר דלגיגא דאמר בכל דהו כולי עלמא לא פליגי אמר לה כל דהו ולגיגא דבכל דהו נמי פליגי הכי קאמר ואם רוצה לקדשה בשטר שמין את הנייר ממתנה אם יש בו שוה פרוטה מקודשת כלומר אם שמוהו מתנה לאפוקי ממ״ד מקודשת אע״פ שאין בו שוה פרוטה מטעם שטר:

מובח דלא הן ולא דמיהן קרבי׳ תוס׳ תמורה כו׳: ג. פי׳ ונתן לה שתי פרוטות עכשיו ואמר לה הכל עכשיו והיינו דאמרינן או דילמא הכי קאמר ניתחלו קדושי האידנא ולא ליגמרו עד למחר ואלו היתה אמירה של מחר למחר הא ודאי ליכא למימר הכי. ריטב״א. ח. כיון שבו תלוי קידושיהן הוו כתב גופא. תוס׳ הרא״ש. ט. דהא אפי׳ אמר לה בכל דהו פליגי לאיכא דאמרי דבעינן דקיץ בשעת הקדושין. תוס׳ הרא״ש.

*אול׳ צ״ל: לא צריכים שומא ומקודשת.

בעלי חיים נדחים. אם נדמו ידמו לעולם ואיכא למ״ד (ביומא דף סד.) אין דיחוי אלא בשמוטין אבל בעלי חיים שנדמו מחרים ונראין ולדידיה קרינה הך דהמה כשמחר ולקח חליה: **דיחוי מעיקרא.** כגון זו שמתחילה הקדישה לא נראית ליקרב ואיכא למ״ד (כסוכה דף לג.): דפליג ואמר אין דיחוי אלא בנראה ונדחה: **יש דיחוי בדמים.** יש תורת דיחוי בדבר שאינו קדוש אלא לדמיו כגון זו שמתחילה לא הקדישה אלא לדמיה שתמכר ויקדשו דמי חליה שהרי ליקרב לחצאין לא היתה ראויה ופפ״ה חל עליה תורת דיחוי לדחות מעל המזבח לעולם ולא אמרינן אין דיחוי אלא בדבר שהוקדש לגופו ליקרב: **פסקה.** והוה ליה כמקדש לחצאין: **מונה והולך הוא.** ורישא דמילתא אמסקנא נמי קאי ולאו לחצאין הוא דהא חצי פרוטה לאו בר תפיסה הוא: **כיון דאמר בפרוטה פסקה.** ולא היה תחילת דבורו אלא לחציה וטעה לומר שמקדשין לחצאין: **כל ביומיה.** הואיל ובדעתיה לגומרו היום: **לשני בני.** והם גדולים ועשאוהו שליח לקדש: **או דילמא כתך בפרוטה.** דמידע ידע דבעליר מפרוטה לא מקדשה ופרתו לא אמר על פרוטה אלא שתקנה לו כשימשכנה: **קרקעך בחזקה.** כשאחזיק בה: **לא לריכי שומא.** שיאומו אותן שמאים קודם שתקבלם: **לריכי שומא.** וכיון שלא שמאום תחלה אינה מקודשת כדמפרש ואזיל: **כלל דהו.** התקדשי לי בהן כמו שהן ולא לריכי שומא דבעיר מפרוטה לא שוו: **אי דאמר.** התקדשי לי בחמשים זוז והרי לך אלו בדמייהם: **ושוו חמשין.** מיהו לא [ז]שמאוה בקיאים קודם לכך: שוה

בעלי חיים נדחים. דמידע ידע דבעליר מפרוטה לא מקדשה ופרתו לא אמר על פרוטה אלא שתקנה לו כשימשכנה: **קרקעך בחזקה.** כשאחזיק בה: **לא לריכי שומא.** שיאומו אותן שמאים קודם שתקבלם: **לריכי שומא.** וכיון שלא שמאום תחלה אינה מקודשת כדמפרש ואזיל: **כלל דהו.** התקדשי לי בהן כמו שהן ולא לריכי שומא דבעיר מפרוטה לא שוו: **אי דאמר.** התקדשי לי בחמשים זוז והרי לך אלו בדמייהם: **ושוו חמשין.** מיהו לא [ז]שמאוה בקיאים קודם לכך: שוה

אלא בבגדים מעולים שהאשה מתאוה להם כמו שנבאר לקמן.[ד] שומא. כדמפרש. בכל דהו. שלא אמר לה שהן שוין כך וכך אלא אמר לה החקדשי לי בשיראין אלו. לא סמכה דעתה. שיהיו שוין כמו שאמר לה ואינה מקודשת עדיין עד שתשוים אותן, אבל שמו ולא חזרה בה ודאי מקודשת דה״ל כמאן דאמר התקדשי לי בזה לאחר שתשומי אותן. שוה כסף. דאמרינן בכל דוכתא ככסף, דוקא היכא דקיץ, שקצוץ ערכו.

ז: אשה נקנית בכסף ובשטר ובביאה. ר״ל בכל אלו נקנית לבעל. ובמקום אחר אמר אין אשה נקנית אלא

ע) **שוה כסף בכסף.** גבי קידושין כסף כתיב ושוה כסף איתרבי ככסף דלאמרינן לקמן ישיב לרבות שוה כסף הלכך כי כסף בעינן דקיין: **מכסף מקנתו.** בענב עברי כתיב: **ישיב גאולתו.** ישיב קרא יתירא הוא דמלי למכתב לפיהן גאולתו לרבות שוה כסף לענין פדיון וכיון דמיפרוק ביה איקנויי נמי מקנה ביה דכתיב גאולתו מכסף מקנתו: **וכיון דלא קיין לא.** וה"ק ואינו נקנה בתבואה וכלים אלא א"כ קלץ דמיה: **בתורת כסף וכו'.** בתורת דמיס הוא נקנה בין שנותנין עליו כסף בין שוה כסף בתורת דמיס אקנו ולא בתורת חליפין שדרך לעשות חליפין בתבואה וכלים כלים שנאמר (רות ד) שלף איש נעלו ותבואה נמי דכתיב (שם) כל דברים): **ולרב נחמן דאמר.** בפרק האדם פירי לא עבדי חליפין אם נתן תבואה בתורת חליפין כמו סודר לקנות בהן שדה או שוה דבר בחליפין לא קנו והאי כל דבר מפרש ליה) דהכל נקנה במעבל השתא ליכא למימר תורת תבואה וכלים היינו חליפין מאי איכא למימר: **אלא לעולם.** ואינו נקנה בתבואה וכלים דקאמר בדלית בהו שוה פרוטה: **מקרא הנאתייהו.** מזומנין ליהנות מהם: **לפדיון בני.** לחמש סלעים של פדיון הבכור דכתיב (במדבר יח) ופדויו מבן חדש תפדה בערכך כסף חמשת שקלים: **לא אמר כלום.** אפי' נתנו לכהן: **כל כמיניה.** כי אמר בחמש סלעים בתמיה: **דשוי.** ואפי' הכי קתני ריש"ל לא אמר כלום הואיל ולא ישומו: **לדידי שוי לי.** אני שם אותו לעצמי ואקבלו בכך: **דגברא רבה הוא.** ולא אזיל בגילוי הראש: **מקוני.** שם מקום: **ונתן לה דינר.** מיד מקודשת דקיבלה ליה לשם קידושין וע"מ שישלים מנאו: **הרשות בידו.** שאין הקידושין חלין עד שתקבל את כולו ואת אמרת מקודשת: **במנה זו.** דדעתה אכולה: **דינר רע.** לקמן מפרש: **כילד דאמר** (ה) **במנה זו.** ומצא חסר דינר אינה מקודשת והיינו דקאמר רבא אחד לחזור הרשות בידו: **מסתברא.** דפרושי מפרש: **השתא במנה סתם.** מצא ליה דיכולים לחזור כל זמן שלא קבלה את כולה: **במנה זו.** ומצא חסר (ב) דהשתא לא קבלה כולה מיבעי' דמאי הדרא: **מונה והולך שאני.** ואע"ג דאמר במנה סתם כיון דחזיתיה מונה והולך דעתה אכולה אבל כי לא נתן לה אלא דינר וקבילתיה ולאי לשם קידושין קבילתיה ועל מנת שישלים: **דאשתכח ביני זוזי.** ולא הכירה בו מתחילה שהיה מעורב ביניהם: **היינו דינר של נחשת.** ואמאי מקודשת:

מנה

אף שוה כסף נמי דקיין אמר רב יוסף מנא אמינא לה דתניא [1]מכסף מקנתו בכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתבואה וכלים האי תבואה וכלים היכי דמי אילימא דלא מקנו בהו כלל [2]ישיב גאולתו אמר רחמנא [3]לרבות שוה כסף ככסף ואי דלית בהו שוה פרוטה מאי איריא תבואה וכלים אפי' כסף נמי [4] אלא לאו דאית בהו שוה פרוטה וכיון דלא קייצי לא [5]ואידך ה"ק בתורת כסף הוא נקנה ואין נקנה בתורת תבואה וכלים ומאי נינהו חליפין ולרב נחמן [6]דאמר פירות לא עבדי חליפין מאי איכא למימר אלא לעולם דלית בהו שוה פרוטה ודקאמרת מאי איריא תבואה וכלים אפי' כסף נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא כסף דאי אית ביה שוה פרוטה אין אי לא לא אבל תבואה וכלים אימא [7]מדמקרבא הנאתייהו גמר ומקני נפשיה קא משמע לן אמר רב יוסף מנא אמינא לה דתניא [8]עגל זה לפדיון בני טלית זה לפדיון בני לא אמר כלום עגל זה בחמש סלעים לפדיון בני טלית זו בחמש סלעים לפדיון בני בנו פדוי האי פדיון היכי דמי אילימא דלא שוי כל כמיניה אלא לאו אף על גב דשוי וכיון דלא קייצי לא לא לעולם דלא שוי [9]וכגון דקביל כהן עילויה כי הא דרב כהנא שקיל סודרא [10]מבי פדיון הבן אמר [11]ליה לדידי חזי לי חמש סלעים אמר רב אשי לא אמרן אלא כגון רב כהנא דגברא רבה הוא [א] ומיבעי ליה סודרא אריש"ל אבל כולי עלמא לא כי הא דמר בר רב אשי זבן סודרא מאימיה דרבה מקובי שוי עשרה [12]בתליסר: [13]אמר רבי אלעזר [14]התקדשי לי במנה ונתן לה דינר הרי זו מקודשת וישלים מאי טעמא כיון דאמר לה מנה ויהב לה דינר כמאן דאמר לה על מנת דמי [15]ואמר רב הונא [16]אמר רב [17]כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי מיתיבי [18] [19]התקדשי לי במנה והיה מונה והולך ורצה אחד מהן לחזור אפילו בדינר האחרון הרשות בידו [20]הכא במאי עסקינן דאמר במנה זו הא מדסיפא במנה זו רישא במנה סתם דקא תני סיפא [21] אמר לה התקדשי לי במנה זו ונמצא מנה חסר דינר או דינר של נחשת אינה מקודשת [22]דינר רע הרי זו מקודשת ויחליף [23]לא רישא וסיפא דאמר במנה זו ופרושי קא מפרש רצה אחד מהן לחזור אפי' בדינר האחרון הרשות בידו כיצד כגון דאמר לה במנה זו והכי נמי מסתברא דאי ס"ד רישא במנה סתם השתא במנה סתם לא הוו קידושי במנה זו מיבעיא אי משום הא לא אידיא תנא סיפא לגלוי רישא שלא תאמר רישא במנה זו אבל במנה סתם הוו קידושין תנא סיפא במנה זו מכלל דרישא במנה סתם ואפילו הכי לא הוו קידושין רב אשי אמר מונה והולך שאני דדעתה אכוליה האי דינר של נחשת היכי דמי אי דידעה ביה הא סברה וקבלה לא צריכא דיהביה [24]ניהליה בלילא אי נמי דאשתכח ליה ביני זוזי האי דינר רע היכי דמי אי דלא נפיק היינו דינר של נחשת אמר רב פפא [25]כגון דנפיק על ידי הדחק: אמר רבא אמר רב נחמן [26]אמר לה התקדשי לי במנה והניח לה משכון עליה אינה מקודשת

מנה

נקט שמי שרוצה למנות מנה אינו מונה לו בפרוטות אלא בדינרין שמקצר חשבונו. ודינר הוא כמו פשוט של כסף וא"ר מעות כדמפרש לקמן [יב, א]. ואיכא מ"ד שאע"פ שלא השלים לה המנה צריכה גט, וטעות הוא בידם דמה בין תנאי זה לשאר תנאים. במנה זה. משמע כל המנה ולא חלו הקדושין עד שהגיע בידה כל המנה, אבל במנה סתם אפילו מונה והולך מקודשת בדינר הראשון שנתן לה. **רב אשי אמר.** אפילו במנה סתם אם היה מונה והולך אינה מקודשת עד שהגיע בידה כל

נז א מיי' פ"ג מהל' עבדים הל' ו והל' ח [ופ"ה הל' ב טוש"ע י"ד סי' רסז סעי' כו]:
נח ב מיי' פי"ח מהל' גזלה והלכה ז סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שה סעיף ה:
נט ג מיי' פ"ז מהלכות אישות הלכה יז טוש"ע אה"ע סימן כט סעיף ז:
ס ד מיי' פ"ו שם הלכה יז ופ"ג מהל' זכייה ומתנה הלכה ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ג:
סא ה ו ז ח ט מיי' פ"ז מהלכות אישות הלכה יז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כט סעיף ז:
סב י מיי' פ"ה מהל' אישות הלכה כג סמג שם טוש"ע שם סעיף ו:

גליון הש"ס

גמ' שכבה מקנתו בכסף היא נקנה. ע"ל יד ע"ב תד"ה מוכר עצמו:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה כילד דאמר לה במנה זו ומגמה: (ב) ד"ה במנה וכו' חסר דינר להשמת:

הגהות הגר"א

[א] גמ' כגון רב כהנא דגברא רבא הוא. נ"ב ודע למחוני אבל כ"ע לא כי הא דמר בר רב אשי מי. כ"ה גירסת ב"ע וכמ"ש ומפרשים לענין שאין כו משום אונאה (ועמ"ש רבינו ביו"ד סי' ס"ה סי"ק מ); [ב] תוס' ד"ה המאי בו' עכר בבעני נקנה. נ"ב וקונה עצמו:

תוס' ר"י הזקן

עגל זה. לכהן קאמר. שיקח העגל או הטלית בדמי פדיון בנו. ומבעי ליה סודרא. וכן נמי עגל וטלית לכל אדם. שהרי לכל אדם הן צורך, אבל [טלית] [סודר] אינו צריך לכל אדם, ולא מצי למימר לדידי שוה לי אלא מדבר שהוא צריך לו, שפעמים שאדם קונה אותם יותר משוויהם מפני הצורך. ה"ז מקודשת. מיד כשנתן לה הדינר ואינה יכולה לחזור בה. דהו"ל כמאן דאמר לה הרי את מקודשת לי בדינר על מנת שאשלים לך מנה, ומיהו אם לא השלים לה המנה אינה צריכה גט שהרי לא השלים תנאי, ומצא שהוא יכול לחזור בו והיא אינה יכולה לחזור בה. והוא הדין אם נתן לה פרוטה מקודשת ירושלים לה המנה. ואורחא דמילתא מנה

אף שוה כסף דקיין. הא דאמרינן לקמן (דף יב.) ההוא גברא דקדיש בזוזא ד[1]דאורדי יתיב רב שימי בר חייא וקא מעיין בה אי אית בה שוה פרוטה אין אי לא לא לכאורה דומה דלא כרב יוסף: ומאי ניהו חליפין. אין עבד עברי נקנה בחליפין ולא קונה עצמו בחליפין דמה שהוא קונה[2] בכסף נפקא לן מהאי קרא דמכסף מקנתו לקמן (דף יד:) אבל עבד כנעני נקנה[3] בחליפין [4]כדתני[5] בפ' השולח (גיטין דף לט:) גבי שקל כומתא ושדא בה אמר לה קני האי וקנה נפשך ומשמע משום דהוא ליה כליו של מקנה לא עשה ולא כלום אבל בכליו של קונה קנתה ומתורת חליפין משמע ולא בתורת כסף וכך פירש רבינו חננאל שם[6]: **מנא אמינא לה דתניא עגל** זה. לגישנא קמא מייתי לאיי[7]:

רב כהנא שקל סודרא בפדיון הבן. משמע הכא דרב כהנא היה כהן ומימה דבסוף אלו עוברין (פסחים דף מט.) משמע דלא היה כהן דקאמר אי לאו דנסיבי כהנתא לא גלגי וי"ל דתרי רב כהנא הוו[8] אי נמי י"ל דבשביל אשתו היה לוקח כדאשכחן בפרק הזרוע (חולין דף קלב.) רב כהנא אכל בשביל אשתו[9]:

אבל כולי עלמא לא. וא"ת מאי נעבעמא דלא מהני מי גרע ממתנה ע"מ להחזיר דאמרינן לעיל (דף ו:) דשמה מתנה וי"ל דאין הכי נמי דמיגרע גרע דהתם איכא דבר חשוב דהוי מתנה אע"פ שנתן ע"מ להחזיר אבל הכא גבי פדיון לא היה שוה אותו סודר[10] חמש סלעים ומתחילה כשנתן לו לא יצא ידי נתינה: **השתא** במנה סתם לא הוו קידושין במנה זו מיבעיא. וא"ת דלמא הא קמ"ל דבמנה זו אע"ג דלא מזרה בה לא הוי קידושין כיון שנמצא מסרה[11] ויש לומר דמריש שמעת מינה כיון דבמנה סתם יכולה לחזור בה ולא אמרינן ישלים[12] אלמא לא חלו הקידושין כלל עד שישלים הכי נמי כי אמר לה במנה זו ונמצא חסר לא חלו הקידושין ואף ההשלמה לא מהניא שהרי לא אמרה דעתה להשלמתו אלא למנה שמרצה לה והרי הוא חסר: מנה

לא הוו קידושין רב אשי אמר מונה והולך שאני דדעתה אכוליה האי דינר של נחשת היכי דמי אי דידעה ביה הא סברה וקבלה לא צריכא דיהביה [13]ניהליה בלילא אי נמי דאשתכח ליה ביני זוזי האי דינר רע היכי דמי אי דלא נפיק היינו דינר של נחשת אמר רב פפא [14]כגון דנפיק על ידי הדחק: אמר רבא אמר רב נחמן [15]אמר לה התקדשי לי במנה והניח לה משכון עליה אינה מקודשת

מנה

מוסר אור השלם

1. אם עוד רבות בְּשָׂנִים לְפִיהֶן יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ:
ויקרא כה נא

מוסף רש"י

פירות לא עבדי חליפין. כל דבר שאינו כלי ואפילו שוה הרבה (ב"מ מז:). ומשום דפירי שמיטה נקנו פירי (לקמן כח:), **כאומר מעכשיו.** על מנת כך וכך (לקמן ט:). **דינר רע.** שאינו יוצא כי אם על ידי הדחק ולא דמי לדינר של נחושת שאינו יוצא כלל (רש"י רי"ף).

מוסף תוספות

א. בתוס' טוך כתוב עבד כנעני נקנה כדתניא לקמן (כב:) וקונה את עצמו בחליפין כדמשמע בפ' השולח וכו'. (עי' רש"ש): משום דחליפין ודמי לכסף וכל היכא דכסף קני חליפין נמי קני לבר מאשה וכו'. תוס' גיטין לט: ד"ה משום. ב. דאי לליישנא בתרא מנ"ל דבענינן מידי דקיין דילמא שאני הכא דצריך שומא ולא סמכה דעתיה. תוס' הרא"ש. ג. חד בימי רב ורבי יוחנן וחד בימי רב אשי, והראשון היה כהן. תוס' רי"ד: ורב כהנא שאכל בשביל אשתו והו רב כהנא שגלה מבבל לארץ ישראל דפרק הגוזל בתרא שלא היה כהן. תוס' חולין קלב. ד. בריטב"א ד"ה רב כהנא כתוב דבמתנה עמ"ל מ"מ ה' סלעים שלמים נתן לו וזכה בהן כיון דקיימ"ל דמעמ"ל שמה מתנה ובעלים מכוחו חוזרין וזוכין בהם אבל היכא דמעיקרא לא שוין ה' סלעים לא קיים מצות נתינה שיתן הפודה לכהן ה' סלעים. ה. והא דאי אצטריך לאשמועינן הני תרתי גווני דהאי דינא לחוד והאי דינא לחוד. רשב"א. ו. [ד]לאו ע"מ שאתן לך מנה קאמר. שם.

המנה, והאי ברייתא [ב]סתם איירי, (ומהא) [ובהא] מילתא פליג עם ההיא אוקימתא דר' אליעזר כמו שנפרש לקמן [ט, א ד"ה והלכתא כר' אליעזר]. דידעה ביה. שהכירה אותו ומחלה אותו הדינר. שמענין מיהא דאע"ג דאמרינן ג) דקדושין לא ניתנו לימחל, היינו דבענין (שיש לה) [שישלים] ויתן לה שוה פרוטה, ואפילו אמרה הריני כאילו קבלתיה אינו מועיל, אבל אם אמר לה התקדשי במאה דינרים יכולה היא למחול מקצתם הואיל ומגיע בידה פרוטה. בלילה. ולא הכירתו. ביני זוזי. שלא ראתו. היינו [דינר] של נחשת. והיכי הני מי מקודשת. על ידי הדחק, משום הכי מקודשת שהרי יכולה להוציא בדוחק, ומיהו יחליף אותו הואיל ואינה יכולה להוציאו בלא טורח. **תוספתא.** חבעו זה את זה, האיש תבע תחלה ואמר לה קבלי קדושין. ואם האשה תבעה תחלה שאמרה לו (תני) [תן] לי קדושין וקדשי סתם, הואיל ותבעה האיש תחלה והיא אמרה לו כבר שלא תתקדש לו אלא במאתים, ודאי על מנת ליתן מאתים קדש, ומנה או מאתים סתם הוא זה ומקודשת כמה שנתן לה והוא ישלים המאתים, מיהו אם אינו רוצה להשלים אינה מקודשת כדפרשנא לעיל גבי ההיא דרבי אליעזר. [וכן המוכר חפץ לחבירו וכו'] תבעו זה את זה, אם הלוקח תבע ואמר לו קנה החפץ ונתנו לו [יעשו דברי לוקח], אם הלוקח תבע ואמר לו תן לי החפץ ובא ומשכו [יעשו דברי מוכר]. ע"כ התוספתא פ"ב [הי"א].